

На основу члана 28. став 7, члана 30. став 4, члана 31. став 5, члана 33. став 4. и члана 36. Закона о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015) и члана 15. став 1. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О
УПРАВЉАЊУ РИЗИЦИМА БАНКЕ

1. У Одлуци о управљању ризицима банке („Службени гласник РС“, бр. 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013 – др. одлука, 43/2013, 92/2013, 33/2015 и 61/2015), у тачки 2. став 1, после одредбе под 9) додаје се одредба под 9а), која гласи:

„9а) ризику од прања новца и финансирања тероризма;“.

У ставу 2. одредба под 5), после речи: „финансирања тероризма“ додају се речи „и другим процедурама“.

2. У тачки 6, после става 1. додаје се нови став 2, као и ст. 3. и 4, који гласе:

„Банка је дужна да својом пословном политиком и стратегијом утврди дугорочне циљеве у вези с нивоом лоше активе банке.

Банка је дужна да стратегијом за управљање ризицима посебно утврди критеријуме за утврђивање лоше активе банке, основна начела управљања том активом, као и највиши прихватљиви ниво лоше активе банке.

Под лошом активом банке, у смислу ове одлуке, подразумевају се проблематична потраживања банке у складу са одлуком којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке.“.

Досадашњи став 2. постаје став 5.

3. У тачки 7, после става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

„Банка је дужна да документима из става 1. ове тачке, у оквиру питања из алинеја од прве до седме тог става, посебно уреди управљање ризицима који се односе на лошу активу.“.

Досадашњи став 2. постаје став 3.

4. У тачки 8, после става 4. додаје се став 5, који гласи:

„Процедурама из става 1. ове тачке које се односе на лошу активу нарочито се утврђују:

- прецизно дефинисане активности, овлашћења и одговорности у вези с раном идентификацијом дужника који се суочавају са финансијским потешкоћама и дужника који су у доцњи или статусу неизмирења обавеза, индикатори за прелазак послова са овим дужницима у делокруг организационе јединице из тачке 9. став 4. ове одлуке и активности и одговорности за праћење статуса ових дужника (нпр. формирањем тзв. watch листе);

- прецизно дефинисане активности, овлашћења и одговорности у вези с комуникацијом с дужницима из алинеје прве овог става, као и с другим повериоцима тих дужника, ако банка оцени да постоји могућност редефинисања дужничко-поверилачких односа;

- прецизно дефинисане активности и мере које ће банка предузети или размотрити у вези са управљањем лошом активом, као и овлашћења и одговорности за предузимање тих активности и мера, те рокови доношења одлука о тим активностима и мерама и динамика њиховог спровођења, у зависности од процене капацитета дужника за измирење обавеза према банци, односно процене финансијског стања/кредитне способности дужника/пружаоца кредитне заштите и броја дана доцње у измирењу обавеза дужника;

- начин утврђивања индикатора за праћење лоше активе и њиховог укључивања у целокупан систем корпоративног управљања и систем управљања ризицима (укључујући и план опоравка банке);

- прецизно дефинисане одговорности у вези са извештавањем надлежних органа банке о ефикасности и делотворности спровођења активности наплате и мера за управљање лошом активом (укључујући и образложење избора одређених мера) и динамика тог извештавања.“.

5. У тачки 9, после става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

„Обавеза функционалног и организационог одвајања из става 1. ове тачке подразумева и то да овлашћења и одговорности за послове који се односе на управљање ризицима, односно активности подршке не могу бити поверени оном члану извршног одбора коме су поверена

овлашћења и одговорности за послове који се односе на преузимање ризика.“.

Досадашњи став 2. постаје став 3.

После досадашњег става 2, који постаје став 3, додају се ст. од 4. до 6, који гласе:

„Банка је дужна да успостави засебну организациону јединицу за управљање лошом активом, у чијем је делокругу предузимање активности и мера за управљање лошом активом и која је функционално и организационо одвојена од организационих јединица у чијем је делокругу преузимање ризика.

Банка је дужна да у рад организационе јединице из става 4. ове тачке укључи довољан број запослених који имају одговарајућу стручност и професионално искуство и који ће обављати искључиво послове управљања лошом активом, тако да величина ове организационе јединице буде сразмерна обиму, врсти и сложености послова које банка обавља, као и ризичном профилу банке и нивоу њене лоше активе.

Банка је дужна да обезбеди да број запослених који обављају послове идентификовања, мерења и праћења ризика од прања новца и финансирања тероризма и управљања тим ризиком буде сразмеран обиму, врсти и сложености организационе структуре банке, као и ризичном профилу банке и нивоу њене изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма.“.

6. У тачки 39, после одредбе под 2) додаје се одредба под 3), која гласи:

„3) скуп могућих мера реструктурирања пласмана који се сматрају лошом активом (за сваки њен сегмент), водећи рачуна о томе да се мере реструктурирања не смеју користити за привремено или трајно прикривање стварног нивоа ризика потраживања која су репрограмирана/реструктурирана.“.

7. У тачки 42, после става 4. додаје се став 5, који гласи:

„Ради ефикаснијег управљања лошом активом, банка је дужна да изврши сегментацију те активе на основу јасних критеријума (нпр. изложености према правним и физичким лицима, намени пласмана, појединим пословним гранама, повезаним лицима, валути, фази

наплате, врсти средства обезбеђења и сл.) – у складу са обимом, врстом и сложености послова које обавља, као и ризичним профилем банке и нивоом њене лоше активе.“.

8. У тачки 42а, став 2. мења се и гласи:

„Изузетно од става 1. ове тачке, ради смањења лоше активе, банка може да уступи и другом правном лицу следећа потраживања од правног лица, предузетника и пољопривредника:

- доспело потраживање;
- потраживање које још није доспело, али се сматра проблематичним у смислу одлуке којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке и класификовано је као проблематично на пресечни датум класификације који непосредно претходи достављању обавештења из става 5. ове тачке.“.

У ставу 5, после одредбе под 6) додаје се одредба под 7), која гласи:

„7) податке о класификацији потраживања која се уступају у смислу одлуке којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке за најмање два последња тромесечја.“.

После става 8. додаје се став 9, који гласи:

„Садржај и форма обавештења из ст. 5. и 8. ове тачке утврђени су у Прилогу 2, који је одштампан уз ову одлуку и њен је саставни део.“.

9. После тачке 42а. додаје се тачка 42б, која гласи:

„42б. При предузимању мера реструктурирања из тачке 39. став 1. одредба под 3) ове одлуке, банка је дужна да процени да ли је реструктурирање пласмана према појединачном дужнику одрживо и економски оправдано за банку и дужника, као и да утврди план реструктурирања и да редовно прати његово спровођење и ефекте.

При утврђивању да ли је реструктурирање пласмана према дужнику правном лицу економски оправдано, банка је нарочито дужна да обезбеди и документује:

1) детаљну анализу разлога који су довели до финансијских потешкоћа дужника;

2) план консолидације финансијског стања и оперативног пословања дужника, а, ако је применљиво, и план консолидације његове власничке структуре;

3) пројекцију новчаних токова за период од најмање три наредне године, односно за период предвиђеног трајања отплате у складу с планом реструктурирања ако је тај период краћи.

Узимајући у обзир информације из става 2. ове тачке, банка је дужна да сачини:

1) процену остваривости предложеног плана из одредбе под 2) тог става;

2) анализу могућих мера реструктурирања пласмана и образложење ефеката и предности изабране мере реструктурирања;

3) нови план отплате који ће бити основ даљег праћења спровођења плана реструктурирања пласмана.

При утврђивању да ли је реструктурирање пласмана према дужнику – кориснику финансијских услуга у смислу закона којим се уређује заштита корисника финансијских услуга – економски оправдано, банка је нарочито дужна да анализира разлоге који су довели до финансијских потешкоћа дужника и могуће мере реструктурирања пласмана, као и да образложи ефекте и предности изабране мере реструктурирања и утврди нови план отплате који ће бити основ даљег праћења спровођења плана реструктурирања пласмана.

Банка је дужна да размотри да ли постоје могућности реструктурирања пласмана према дужнику из става 4. ове тачке пре покретања наплате потраживања од тог дужника реализацијом инструмената обезбеђења.

Банка је дужна да редовно, а најмање једном у шест месеци, прати спровођење плана реструктурирања пласмана, узимајући у обзир величину и значај потраживања које је предмет реструктурирања у односу на друга потраживања банке, као и специфичности плана реструктурирања и активности банке предвиђене тим планом.“.

10. После тачке 44. додају се тач. 44а. и 44б, као и наслов изнад тих тачака, који гласе:

„Праћење квалитета инструмената обезбеђења и рада лица која врше процену тих инструмената

44а. Банка је дужна да унутрашњим актима предвиди врсте инструмената обезбеђења чија се вредност утврђује на основу процене овлашћеног проценитеља, поступак прибављања те процене, учесталост праћења квалитета ових инструмената, односно прибављања нове процене њихове вредности и начин утврђивања очекиваног времена наплате реализацијом ових инструмената.

Под овлашћеним проценитељем из става 1. ове тачке подразумева се лице које је – у складу са законом којим се уређује професија проценитеља вредности непокретности, односно законом којим се уређују услови за обављање послова вештачења – овлашћено да врши процену одређене врсте инструмената обезбеђења, при чему ово лице не може бити лице повезано с дужником у смислу Закона о банкама и не може бити укључено у процес одобравања пласмана или продају инструмента обезбеђења.

Банка је дужна да предвиди већу учесталост праћења вредности инструмената обезбеђења, односно прибављања нове процене њихове вредности за потраживања која се сматрају лошом активом и за инструменте обезбеђења која је стекла наплатом потраживања.

Банка је дужна да у унутрашњим актима из става 1. ове тачке, према врсти инструмента обезбеђења, дефинише факторе умањења његове вредности (енгл. *haircut*) који процењену тржишну вредност овог инструмента своде на очекивану вредност која ће бити наплаћена његовом реализацијом у будућности, и то уважавајући волатилност ове тржишне вредности, могућност реализације овог инструмента и готовинске одливе по основу трошкова његовог активирања и продаје (нпр. процењени судски трошкови, трошкови пореза који падају на терет продавца, трошкови консултаната, оглашавања и остали трошкови), очекивани пад тржишне вредности од тренутка процене до тренутка планиране реализације, као и својствену неизвесност у утврђивању вредности. Банка је дужна да факторе умањења редовно преиспитује у складу с променом тржишних услова.

Банка је дужна да обезбеди да њен информациони систем садржи благовремене, тачне и довољно детаљне информације и податке у вези са инструментима обезбеђења, како би могла да доноси одговарајуће пословне одлуке и ефикасно управља ризицима којима је изложена у свом пословању.

44б. Банка је дужна да за избор овлашћених проценитеља унутрашњим актима дефинише критеријуме који се односе на њихову

непристрасност, стручност и савесност а који се заснивају на основним критеријумима из прописа којима се уређује професија проценитеља, као и на међународно признатим стандардима у овој области.

Банка је дужна да успостави и најмање једном годишње ажурира сопствену листу подобних овлашћених проценитеља, нарочито водећи рачуна о томе да ли су при претходним проценама примењивали међународне стандарде у области процене вредности непокретности и других инструмената обезбеђења, о тачности њихових претходних процена (ако је применљиво), као и о томе да ли је у вези с неком од тих процена изречена казна или друга мера.

За потребе вршења појединачне процене, банка је дужна да дефинише дужности и одговорности овлашћеног проценитеља кроз упутства за вршење процене и сачињавање извештаја о процени, као и да од њега прибави писмену изјаву да је упознат и сагласан с тим дужностима и одговорностима, да није у сукобу интереса (под чиме се нарочито подразумева његово учешће/власништво у имовини која се процењује и/или учешће у продаји, закупу или стицању те имовине у име клијента банке) и да ће, ако је у питању процена вредности непокретности, у свом раду у потпуности и доследно поштовати прописе којима се уређује професија проценитеља вредности непокретности и међународне стандарде у области процене вредности непокретности.

Банка је дужна да својим унутрашњим актима утврди стандардни садржај извештаја о процени у складу с признатим стандардима процене вредности инструмената обезбеђења, који нарочито мора да садржи претпоставке које су коришћене ради утврђивања вредности ових инструмената, метод процене њихове тржишне вредности и образложење избора тог метода, податке о потенцијалној или предстојећој промени намене ових инструмената (ако је применљиво), тренду кретања цена на тржишту и утрживости ових инструмената.“.

11. У тачки 74. став 1, после речи: „одговарајуће искуство у обављању тих“ додају се речи: „или сличних“.

Став 3. мења се и гласи:

„Активностима из става 1. ове тачке сматра се и пружање платних услуга у складу са законом којим се уређују платне услуге, као и послови у вези са управљањем токовима готовине у складу са одлуком којом се уређује начин управљања токовима готовине преко агента банке.“.

12. У тачки 76. став 1, одредба под 2) мења се и гласи:

„2) основне податке о пружаоцу услуга (пословно име и седиште, односно име и пребивалиште, а, ако се поверава пружање платних услуга – и податке о адресама на којима ће се те услуге пружати);“.

13. У тачки 77, после става 1. додаје се став 2, који гласи:

„У случају поверавања пружања платних услуга, банка је дужна да у својим пословним просторијама и на својој интернет презентацији објави податке о пружаоцу услуга и адреси пружања тих услуга, као и да обезбеди да тај пружалац корисницима платних услуга пружа информације о томе да наступа у њено име и за њен рачун.“.

14. После тачке 78. додају се тач. од 78а. до 78в, као и наслови изнад тач. 78а. и 78б, који гласе:

„Ризик од прања новца и финансирања тероризма

78а. Ризик од прања новца и финансирања тероризма је ризик могућег настанка негативних ефеката на финансијски резултат, капитал или репутацију банке услед коришћења банке (непосредног или посредног коришћења пословног односа с банком, трансакције, услуге или производа банке) за прање новца и/или финансирање тероризма.

Ризик од прања новца и финансирања тероризма настаје нарочито као последица пропуштања усклађивања пословања банке са законом, прописима и унутрашњим актима банке којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, односно као последица међусобне неусклађености њених унутрашњих аката којима се уређују ова питања.

Начин идентификовања, мерења и процене ризика од прања новца и финансирања тероризма и управљања тим ризиком

78б. Банка је дужна да политикама, односно процедурама за управљање ризицима нарочито уреди:

– услове и процес именовања лица задужених искључиво за извршавање обавеза из закона и других прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, подношење извештаја извршном одбору банке, иницирање и предлагање одговарајућих мера за унапређење система за спречавање и откривање прања новца и/или финансирања тероризма и обављање

других послова у вези са управљањем ризиком од прања новца и финансирања тероризма;

- обавезу свих организационих јединица у банци да лицима из алинеје прве овог става обезбеде помоћ и подршку при вршењу послова из те алинеје;

- процес израде анализе ризика од прања новца и финансирања тероризма, која обухвата и начин на који се та анализа узима у обзир при одлучивању о преузимању других ризика (нпр. кредитног), односно о увођењу нових производа банке;

- поступке и механизме за откривање сумњивих трансакција и/или клијената и поступке за достављање информација, података и документације надлежном органу;

- вођење евиденција о клијентима, пословним односима и трансакцијама, заштиту и чување података из тих евиденција;

- заштиту од неовлашћеног одавања података о лицима из алинеје прве овог става и других поступака који могу утицати на неометано вршење њихових дужности.

Лица из става 1. ове тачке помажу органима управљања банке у разумевању ризика од прања новца и финансирања тероризма и управљању овим ризиком и старају се о унапређењу и континуираној примени стратегије, политика и процедура за управљање ризицима у делу који се односи на овај ризик.

Банка је дужна да лицима из става 1. ове тачке обезбеди одговарајуће кадровске, материјалне, информационо-техничке и друге услове за рад, као и континуирано стручно оспособљавање и усавршавање.

78в. Банка је дужна да, за потребе идентификовања, мерења и процене ризика од прања новца и финансирања тероризма, изради анализу ризика за сваку групу или врсту клијента, пословног односа, услуге коју пружа, односно трансакције.

Банка је дужна да обезбеди да процес идентификовања, мерења и процене ризика од прања новца и финансирања тероризма обухвати најмање следеће активности:

- 1) утврђивање прихватљивости клијента према степену ризика од прања новца и финансирања тероризма при успостављању пословног односа и у току његовог трајања;

- 2) утврђивање категорије ризика клијената, услуга, производа и трансакција према факторима ризика у односу на ризик од прања новца и финансирања тероризма;

- 3) познавање клијента и редовно праћење његовог пословања, укључујући проверу усклађености активности клијента с

природом пословног односа и уобичајеним обимом и врстом његовог пословања, као и евентуалну промену његове категорије ризика;

4) одређивање производа или услуга које банке неће пружати клијентима одређене категорије ризика.

Банка је дужна да при процени изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма нарочито узме у обзир сложеност организационе структуре банке, број запослених непосредно задужених за обављање послова у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма у односу на укупан број запослених, број запослених који су у непосредном контакту с клијентима, начин организације послова и одговорности, као и динамику запошљавања нових кадрова и квалитет обуке.“.

15. Банка је дужна да своје унутрашње акте усклади са одредбама ове одлуке најкасније шест месеци од дана њеног ступања на снагу.

16. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику РС“.

ИО НБС бр. 62
29. јуна 2016. године
Београд

Председавајућа
Извршног одбора Народне банке Србије
Г у в е р н е р
Народне банке Србије

др Јоргованка Табаковић, с.р.